

First Term Test - Grade 13 - 2019

කාලය පැය එකයි

- 1

12. 1. පුර්ණ කස්සප - අකිරියවාදය
 2. මක්ඛලී ගෝසාල - නියතිවාදය
 3. අජිත කේසකම්බල - භෞතිකවාදය
 4. පකුධ කච්චායන - අවිහිංසාවාදය
 5. සංජය බෙල්ලට්ඨිපුත්ත - අමරා වික්ඛේපවාදය (.....)

13. 1. අංග - වම්පා
 2. මගධ - පායලී පුත්‍ර
 3. කාසි - බරණැස
 4. කෝසල - ශ්‍රාවස්ති
 5. මත්ස්‍ය - උදේනි (.....)

14. 1. කපිලවස්තුවේ - ශාක්‍යයෝ
 2. කුසිනාරාවේ - මල්ලයෝ
 3. වෛශාලියේ - ලිච්ඡවීන්
 4. පිප්පලිවනයේ - විදේහයෝ
 5. කේශපුත්තයේ - කාලාමයෝ (.....)

15. 1. හර්ෂ වර්තය - හාණ හට්ඨ
 2. කාලිදාස - වික්‍රමෝර්වශී
 3. විශාඛදත්ත - මුද්‍රාරාක්ෂ
 4. රාම වර්තය - සන්ධ්‍යානන්දී
 5. ශුද්‍රක - මාලවිකාග්නිමිත්‍ර (.....)

- අංක 16 සිට 20 තෙක් එක් එක් ප්‍රශ්නයෙහි නාම/ප්‍රකාශන/දින වකවානු සමූහයක් X සහ Y තීරුවල දී ඇත. Y තීරුවේ දී ඇති නාම/ප්‍රකාශන/ දින වකවානු X තීරුවේ දී ඇති ඒවා සමඟ කිසියම් ආකාරයකට ගැලපේ. එහෙත් ඒවා දක්වා ඇත්තේ ගැලපෙන අනුපිළිවෙලට නොවේ. X තීරුව Y තීරුව සමඟ ගැලපෙන අනුපිළිවෙලට සකස්කළ විට පහත දී ඇති සංකේත පහෙන් එකක් නිවැරදිය. එම නිවැරදි අංකය තෝරා වරහන තුළ යොදන්න.

16. X Y
1. මෙගස්තිනීස්	A රාමායනය
2. කොට්ඨය	B මේඝදූතය
3. වාල්මිකී	C ඉන්ධිකා
4. කාලිදාස	D මුද්‍රාරාක්ෂය
5. විශාඛදත්ත	E අර්ථ ශාස්ත්‍රය
1. ABCDE 2. BACED 3. CEABD 4. DEBAC 5. ECADB (.....)

17. X Y
1. හතිගුම්භා ශිලා ලිපිය	A කණිෂ්ක
2. රුම්මින්දේශි ශිලා ලිපිය	B I වන රාජේන්ද්‍ර
3. සාරානාත් ශිලා ලිපිය	C බාරවේල
4. තිරුවාලංගාඩු සන්නස	D අශෝක
5. බ්‍රෝච් ශිලා ලිපිය	E හර්ෂ
1. ABCDE 2. BCAED 3. CDAEB 4. DEBAC 5. ECADB (.....)

- අංක 26 සිට 30 තෙක් සෑම ප්‍රශ්නයකටම එක් මාතෘකාවක් යටතේ කරුණු 5 බැගින් සපයා ඇත. එම කරුණු අතුරෙන් එකක් අදාළ මාතෘකාවට නොගැලපේ. එම නොගැලපෙන කරුණ තෝරා එහි අංකය ඉදිරියේ ඇති තිත් ඉර මත ලියන්න.

26. සෘග් වෛදික ජනයාගේ සමාජ තත්ත්වය,

1. සමාජය තවමත් ගෝත්‍රික තත්ත්වයේ විය.
2. සමාජයේ පදනම වූයේ පීතෘ මූලික පවුලය.
3. පුරා වටා සමාජය කේන්ද්‍රගතව තිබිණි.
4. ඒක පත්ති විවාහය පිළිගත් විවාහ ක්‍රමය විය.
5. මහජනතාවගේ මතය සභා සහ සමිති මගින් ප්‍රකාශ කෙරිණ. (.....)

27. ක්‍රි.පූ. 6 වන සියවසේ ගණ රාජ්‍ය,

1. අධිකරණ හා පරිපාලන කටයුතු මෙහෙයවන ලද්දේ සභා විසිනි.
2. සභාවක් පැවැත්වීම සඳහා ගණ පූරණයක් අවශ්‍ය විය.
3. ගණ රාජ්‍ය නායකයා අධිරාජ්‍යයා ලෙසින් හැඳින්විය.
4. තීරණ ගනු ලැබුවේ බහුතර ඡන්දයෙනි.
5. ප්‍රවේණි පුස්තකයට අනුව දඩුවම් නියම කරන ලදී. (.....)

28. ඉන්ද්‍ර නිමිත ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීම පිළිබඳ විවිධ මත,

1. දේශගුණික වෙනස්වීම්.
2. ජල ගැලීම්
3. වන විනාශය
4. බාහිර ආක්‍රමණ
5. මොහෙන්ජෝදාරෝ සහ හරප්පා අතර බල අරගලය (.....)

29. අශෝක සෙල්ලිපි,

1. අශෝක සෙල්ලිපි ඉන්දියාවේ පමණක් නොව ඇෆ්ගනිස්ථානය හා නේපාල ප්‍රදේශවලද හමුවේ.
2. අශෝක සෙල්ලිපි බහුතරයක් බ්‍රාහ්මීය අක්ෂරවලින් ලියා තිබේ.
3. අශෝක රජුගේ සමහරක් ලිපි ග්‍රීක හා ඇරමියක් භාෂාවලින්ද ලියා ඇත.
4. ඉන්දියාවට සෙල්ලිපි ලිවීමේ සම්ප්‍රදාය මූලින්ම හඳුන්වා දුන්නේ මහා ඇලෙක්සැන්ඩර්යි.
5. අශෝක රජු ලිපි මගින් සෘජුවම මහජනතාව අමතයි. (.....)

30. ගුප්තයන් යටතේ ආගම,

1. ගුප්ත රජවරු දැඩි හින්දු භක්තිකයෝ වූහ.
2. ගුප්ත යුගයේ දී පැරණි බ්‍රාහ්මණ ආගම හින්දු ආගම බවට පරිවර්තනය විය.
3. ගුප්ත පාලකයන් විසින් ජෛනාගම හා බුද්ධාගම වර්ධනය කරන ලදී.
4. මෙම යුගයේ දී බ්‍රහ්ම, විෂ්ණු හා ශිව වැනි දෙව්වරු ප්‍රමුඛත්වයට පැමිණියහ.
5. හින්දු දේව වන්දනය ජනප්‍රිය අංගයක් බවට පත්විය. (.....)

- අංක 31 - 35 දක්වා ප්‍රශ්නවලට දක්වා ඇති A,B,C සහ D යන ප්‍රතිචාර හතර අතුරෙන් එකක් හෝ කිහිපයක් හෝ නිවැරදිය. නිවැරදි ප්‍රතිචාරය හෝ ප්‍රතිචාර තෝරා,

A හා B පමණක් නිවැරදි නම් අංක 1 ද B හා C පමණක් නිවැරදි නම් අංක 2 ද
C හා D පමණක් නිවැරදි නම් අංක 3 ද A හා C පමණක් නිවැරදි නම් අංක 4 ද

ප්‍රතිචාර එකක් හෝ දෙකකට වැඩි සංඛ්‍යාවක් හෝ නිවැරදි නම් අංක 5 ද අදාළ වරහන තුළ ලියන්න.

උපදෙස් සම්පිණ්ඩනය				
1	2	3	4	5
A සහ B පමණක් නිවැරදිය.	B සහ C පමණක් නිවැරදිය.	C සහ D පමණක් නිවැරදිය.	A හා C පමණක් නිවැරදිය.	ප්‍රතිචාර එකක් හෝ දෙකකට වැඩි සංඛ්‍යාවක් නිවැරදිය.

31. පූර්ව වෛදික යුගය,
A ආරම්භයේ දී ආර්යයන් තම ජනාවාස පිහිටුවන ලද්දේ සථන සින්දු ප්‍රදේශයේය.
B පූර්ව වෛදික යුගයේ දී ආර්ය සමාජය වර්ණ හතරකට බෙදී තිබුණි.
C මෙම අවධියේදී ආර්යයෝ විවිධ ගෝත්‍රවලට බෙදී සිටියහ.
D මහා භාරතය ආර්යයන් හා අනාර්යයන් අතර ඇති වූ ගැටුම් පිළිබඳ තොරතුරු විස්තර කරයි. (.....)
32. ජෛනාගම,
A වර්තමාන මහාවීර ජෛන ආගමේ ආරම්භකයා ලෙස සැලකේ.
B මහාවීර ගිහි ජීවිතය අතහැර අවු. 12 ක් තපස් ජීවිතයක් ගත කරමින් සිට ජීන හෙවත් නිගණ්ඨ බවට පත්විය.
C සියලුම ජෛනයෝ නිර්වස්ත්‍රව ජීවත් වූහ.
D අති උත්තම දෙවියකු විසින් ලෝකය මැවීය. යන සංකල්පය ජෛනයෝ පිළිගත්හ. (.....)
33. ආර්යයාගේ නිවැරදි,
A ඉන්දියාවේ සිටි කාලය තුළදී උත්තරාශ්‍රයේ කනෝජ් හා ප්‍රයාගවල පැවැත්වූ බෞද්ධ සම්මේලන දෙකකට ද සහභාගි වූහ.
B බුදුදහම හා සම්බන්ධ පෙෂාවෝර්, කනෝජ්, බෙනාරස්, කපිලවස්තු, වෛසාලී, හා පාඨලීපුත්‍ර වැනි ස්ථානවලට උත්තරාශ්‍රයේ ගොස් ඇත.
C උත්තරාශ්‍රයේ ඉන්දියාවට පැමිණියේ ගෝබ් කාන්තාරය, බෝටාන් හා පාමීර් කඳුවැටිය ඔස්සේය.
D ආර්යයාගේ නිවැරදි ඉන්දියාවට පැමිණියේ හර්ෂවර්ධන රාජ්‍ය සමයේදීය. (.....)
34. වන්දනාමය මූර්ති රජු,
A වන්දනාමය මූර්ති සමයේදී කාලිංගය පාලනය කරන ලද්දේ බාරවේල නැමැති ආණ්ඩුකාරවරයෙකු විසින්ය.
B සංස්කෘත නාට්‍යයක් වූ මුද්‍රා රාක්ෂ්‍ය සඳහන් කරන්නේ වන්දනාමය මූර්ති ක්ෂත්‍රීය කාන්තාවකගේ දරුවකු බවයි.
C වන්දනාමය මූර්ති රජු සෙලියුකස් නිකේටර්ට විරුද්ධව සටනට ගොස් ඔහු පරදවා ගිවිසුමකට එළඹියේය.
D වන්දනාමය මූර්ති ඔහුගේ අවසාන කාලය ශ්‍රවණ බෙල්ගෝලාහි ජෛන භක්තිකයෙකු ලෙස ගත කළේය. (.....)

35. ගුප්ත අධිරාජ්‍ය බිඳ වැටීමට හේතු,

- A හුණු ආක්‍රමණය.
- B දේශ සීමාවල ආරක්ෂාව අතපසු කිරීම.
- C රාජ්‍ය පද්‍රව්‍යාපනය පිළිබඳව ස්ථාවර නීති සම්ප්‍රදායක් නොවීම.
- D ස්කන්ධ ගුප්තගෙන් පසු පැමිණෙන දුර්වල පාලකයන්.

(.....)

- අංක 36 සිට 40 තෙක් ප්‍රශ්නවලට අදාළව ප්‍රකාශ දෙක බැගින් දී ඇත. එක් එක් ප්‍රශ්නය යටතේ දී ඇති ප්‍රකාශ යුගලයට හොඳින්ම ගැලපෙනුයේ පහත වගුවෙහි දැක්වෙන 1, 2, 3, 4 සහ 5 යන කවර ප්‍රකාශ යුගලයදැයි තෝරා, ඊට අදාළ අංකය තිත්ඉර මත තුල ලියන්න.

	පළමුවැනි ප්‍රකාශය	දෙවැනි ප්‍රකාශය
1.	නිවැරදිය	වැරදිය
2.	නිවැරදිය	නිවැරදිය
3.	වැරදිය	වැරදිය
4.	වැරදිය	නිවැරදිය
5.	නිවැරදිය	නිවැරදි වන අතර පළමුවැන්න මැනවින් පහදා දෙයි.

පළමු වැනි ප්‍රකාශය	දෙවැනි ප්‍රකාශය
36. වර්තමාන කපිලවස්තු පුරයෙහි ක්ෂත්‍රීය පවුලක උපන් අයෙකි.	ජෛන මහාවීර යන නමින් ද වර්ධමාන හැඳින්වීය. (.....)
37. පාඨලී පුත්‍ර නගර පාලනය පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් මෙගස්තිනිස් විස්තර කරයි.	නගරයේ පාලන කටයුතු මණ්ඩල 6කට පවරා තිබුණු බවත් ඒ හාම මණ්ඩලයක්ම සාමාජිකයන් පස් දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වූ බවත් ඔහු සඳහන් කරයි. (.....)
38. අජාසත්ත හා ලිච්ඡවීන් අතර යුද්ධ අවු. 16 ක් තිස්සේ පැවැති බව ජෛන මූලාශ්‍රවල දැක්වේ.	අජාසත්ත විසින් අසල්වැසි අංග ජනපදය මගධයට ඇදා ගන්නා ලදී. (.....)
39. සුදර්ශන ජලාශය පළමුවරට ඉදිකරන ලද්දේ වන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය රජුය.	රුද්‍රදාමන් රජු සුදර්ශන වැව තමා ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව අශෝක ශිලා ලිපියේ සඳහන් කරයි. (.....)
40. ස්කන්ධ ගුප්ත රජුගේ වැදගත්ම කාර්ය සංසිද්ධිය නම් චෝලයන් පරාජය කිරීමයි.	නමුත් භූෂා නායක තෝරමානට ස්කන්ධ ගුප්ත අනුප්‍රාප්තික පුරුගුප්ත සටනේ දී පරාජය කිරීමට හැකිවිය. (.....)

පළමු වාර පරීක්ෂණය - 13 ශ්‍රේණිය - 2019

First Term Test - Grade 13 - 2019

විභාග අංකය

ඉන්දියා ඉතිහාසය II

කාලය පැය දෙකයි

- පළමු ප්‍රශ්නය අනිවාර්ය වේ.
- B හා C කොටස්වලින් එක කොටසකින් අවම වශයෙන් ප්‍රශ්න එක බැගින් තෝරාගෙන ප්‍රශ්න තුනකට පිළිතුරු සපයන්න. (පළමු ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපයීම සඳහා ඉන්දියාවේ දළ සිතියමක් සපයා ඇත.)

A කොටස

01. ඔබට සපයා ඇති සිතියමේ පහත සඳහන් සියලුම ස්ථාන ලකුණු කොට නම් කරන්න.

(i) බැරෝඩා කපොල්ල	(ii) සන්පුර කඳු	(iii) වෙව්ශාලි	(iv) මහා නදී
(v) සුප්පාරක	(vi) මදුරා	(vii) ප්‍රයාග	(viii) මගධය
(ix) උජ්ජයිනි	(x) හරප්පා	(xii) තංජෝර්	(xiii) මදුරා (මධුරෙයි)
- (නිවැරදිව ලකුණු කොට නම් කිරීමට ලකුණු 01 බැගිනි.) (උ. 12)

B කොටස

02. ඉන්දිය ඉතිහාසය හැදෑරීමේදී පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රවලින් ලැබෙන පිටුවහල සාකච්ඡා කරන්න. (උ. 16)

03. ක්‍රි.පූ. 6වන සියවසේ උතුරු ඉන්දියාවේ දේශපාලන තත්වය පරීක්ෂා කරන්න. (උ. 16)

04. “ඉන්දු නිම්න සහ්‍යත්වය ලොව පැරණිම නාගරික ශිෂ්ටාචාරවලින් එකකි.”

- (i) ඉන්දු නිම්න ශිෂ්ටාචාරයට අයත් ප්‍රදේශවල මුල් අවධියේදී කැණීම් කළ පුරාවිද්‍යාඥයින් දෙදෙනෙකු නම් කරන්න. (උ. 2)
- (ii) ඉන්දු නිම්න ශිෂ්ටාචාරයට අයත් ප්‍රධාන නගර 3 නම් කරන්න. (උ. 3)
- (iii) ඉන්දු නිම්න වැසියන්ගේ ආගමික විශ්වාස දෙකක් පිළිබඳ කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න. (උ. 4)
- (iv) ඉහත සඳහන් ප්‍රකාශය නගර සැලැස්ම කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කරමින් පරීක්ෂා කරන්න. (උ. 7)

05. පැරණි ඉන්දියානු ඉතිහාසය හැදෑරීමෙහිලා පහත සඳහන් ඕනෑම මූලාශ්‍ර දෙකක ඇති වැදගත්කම පරීක්ෂා කරන්න.
- (i) සංගම් සාහිත්‍ය (ii) මෙගස්තීනිස්ගේ ඉන්ඩියා
- (iii) හිෂුංසාගේ වාර්තා (iv) ගණ රාජ්‍යවල පරිපාලනය (එක් කොටසකට ලකුණු 08 බැගින්)

C කොටස

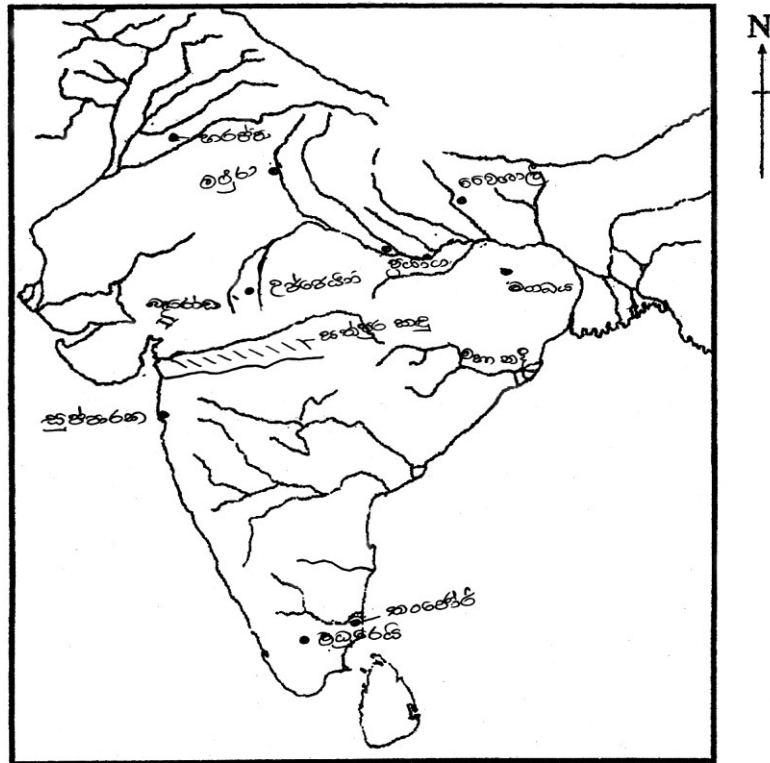
06. “චන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය ඉන්දියාවේ ප්‍රථම අධිරාජ්‍යයා විය.”
- (i) චන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය රජු විසින් පරාජය කරන ලද අවසාන නන්ද පාලකයා කවුරුන් ද ? (ල. 1)
- (ii) චන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය රජු හැර වෙනත් මෞර්ය පාලකයන් දෙදෙනෙකු නම් කරන්න. (ල. 2)
- (iii) චන්ද්‍රගුප්ත මෞර්ය රජුට උපකාර කළ බ්‍රාහ්මණයා සහ ඔහුගේ දේශපාලන මූලාශ්‍රය නම් කරන්න. (ල. 2)
- (iv) චන්ද්‍රගුප්ත රජවීමට පෙර ඉන්දියාවේ දේශපාලන තත්වය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න. (ල. 4)
- (v) ඉහත ප්‍රකාශය විස්තරාත්මකව පරීක්ෂා කරන්න. (ල. 7)
07. “අශෝක රජුගේ දේශපාලන හා සංස්කෘතික කාර්ය සංසිද්ධීන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් විස්තරාත්මකව පරීක්ෂා කරන්න. (ල. 16)
08. “හුණ ආක්‍රමණ ගුප්ත අධිරාජ්‍ය බිඳ වැටීමට ප්‍රධාන සාධකය විය.”
- (i) ගුප්ත රාජ වංශයේ අවසාන පාලකයා කවුරුන් ද ? (ල. 1)
- (ii) ගුප්ත පාලකයන් විසින් භාවිතා කළ රාජකීය විරුද නාම 3ක් දක්වන්න. (ල. 4)
- (iii) ගුප්ත යුගයේ සංස්කෘතික අංශය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක් කරන්න. (ල. 4)
- (iv) ඉහත ප්‍රකාශය සැලකිල්ලට ගනිමින් ගුප්ත අධිරාජ්‍ය බිඳ වැටීමට හේතු පරීක්ෂා කරන්න. (ල. 8)
09. පහත සඳහන් මාතෘකා අතරින් ඕනෑම දෙකක ඓතිහාසික සටහන් ලියන්න.
- (i) ගුප්තයන් යටතේ සිදුවූ සාහිත්‍ය වර්ධනය
- (ii) සමුද්‍රගුප්ත රජුගේ යුධ ප්‍රයාණයන්
- (iii) අශෝක රජුගේ ධර්ම විජය ප්‍රතිපත්තිය
- (iv) මෞර්ය අධිරාජ්‍යයේ පරිහානියෙන් පසු වයඹ දිග ඉන්දියාව (එක් කොටසකට ලකුණු 08 බැගින්)
- (ල. 16)

පළමු වාර පරීක්ෂණය - ඉන්දියා ඉතිහාසය
පිළිතුරු 13 - ශ්‍රේණිය

I කොටස

01. - 4	11. - 2	21. - 2	31. - 4
02. - 3	12. - 4	22. - 4	32. - 1
03. - 3	13. - 5	23. - 4	33. - 2
04. - 4	14. - 4	24. - 1	34. - 3
05. - 3	15. - 5	25. - 3	35. - 5
06. - 4	16. - 3	26. - 3	36. - 4
07. - 5	17. - 3	27. - 3	37. - 5
08. - 4	18. - 1	28. - 5	38. - 2
09. - 4	19. - 2	29. - 4	39. - 1
10. - 4	20. - 2	30. - 3	40. - 3

II පත්‍රය - පිළිතුරු

01. සිතියම් ලකුණු කර ඇති ආකාරය අනුව ලකුණු ලබා දෙන්න. (ල. 12)
02. ඉන්දිය ඉතිහාසය හැදෑරීමට ඇති පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර
- අභිලේඛන - ගල්, මැටි, තඹ, රන්, ලෝකඩ, පින්තල ආදී මාධ්‍යයන් වලින් සැකසූ ලිපි, භාණ්ඩ හෝ වෙනත් නිර්මාණයක හෝ ලියන ලද ලේඛන.
- සෙල්ලිපි - සෙල්ලිපි රාශියක් ඉවහල් වේ. සෙල්ලිපි ලියා ඇති ගල්වල ස්වරූපය අනුව ලෙන් ලිපි, පුවරු ලිපි, ටැම් ලිපි, ගිරි ලිපි ලෙස ප්‍රභේද කීපයකට බෙදිය හැකිය.
- අශෝක සෙල්ලිපි, සමුද්‍රගුප්ත රජුගේ සෙල්ලිපි.
- අලහබාද් ප්‍රශස්තිය, ඒරාන් ලිපිය, ගයා ලිපිය, නාලන්දා ලිපිය ආදිය වැදගත් වේ.
- නාණක මූලාශ්‍ර - මුක්තියානු, ග්‍රීක කාසි, දියොඩෝටස්ට අයත් රන් කාසි, කුෂණ කාසි, කර්ක්ක රජුට අයත් කාසි, ගුප්ත කාසි ගණ රාජ්‍යයන්ට අයත් කාසි
- පුරාවිද්‍යාත්මක නෂ්ටාවශේෂ ස්මාරක - අශෝක ස්ථම්භ, ඉන්ද්‍ර නිම්න ශිෂ්ටාචාරයෙන් හමුවූ විවිධ රූප, බෞද්ධ මධ්‍යස්ථානවල නටඹුන්, පැරණි ඓතිහාසික ස්ථාන, වෛතස ගුහා ලෙන් ආදිය පිළිබඳ විස්තර කරන්න. (ල. 16)

03. * ක්‍රි.පූ. 6 වන සියවස උතුරු ඉන්දියාවේ ඉතිහාසයේ පැහැදිලි මෙන්ම වැදගත් කල පරිච්ඡේදයක් වීම.
 * දේශපාලන වශයෙන් නව රටාවක් බිහිවීම.
 * සාම්ප්‍රදායික ගෝත්‍රික සංවිධාන ක්‍රමය නව දේශපාලන සංවිධාන සමග ගැටීම නිසා රාජාණ්ඩු ක්‍රමය බෙහෙවින් ප්‍රබල වීම.
 * පරිපාලන තන්ත්‍රය විධිමත් ලෙස ශක්තිමත් කර ගැනීමට හැකිවීම.
 * මෙකල ජනපද 16 ක් බිහිවීම. ඒවා සොලොස් මහා ජනපද නමින් හැඳින්වීම.
 * පාලනය රාජාණ්ඩු හා සමූහාණ්ඩු වශයෙන් සැතපුණු පාලන ක්‍රම පැවැත්ම.
 * මිනිසුන් ග්‍රාමීය ගෝත්‍රික තත්වයෙන් මිදී ජනපද තත්වයක් කරා ළඟාවීම.
 * රාජාණ්ඩු පාලන ක්‍රමයක සක්විති රජෙකු සතු ලක්ෂණ වශයෙන් කරුණු 5 ක් හඳුන්වාදීම.
 * සමූහාණ්ඩු පාලන ක්‍රමයක සජ්න අපරිහානිය ධර්ම ලෙස කරුණු 7 ක් හඳුන්වා දී තිබීම. ... ආදී ලෙස විස්තර කරන්න. (ල. 16)
04. (i) මෝටිමර් විලර්, ජෝන් මාර්ෂල්, ආර්.ඩී. බැනර්ජි, කනිං හැම්, පිගොට්, කේ.එන්. ඩික්සන්, රායි බහදුර්, දයාරාම් ශානි, ජේ.එම්. මැකේ, අර්නස්ට් (ල. 2)
- (ii) හරප්පා, මොහෙන්ජොදාරෝ, රබ්බාර්හි (ල. 3)
- (iii) * ජගත් මාතා හෙවත් මව් දෙවගන වන්දනය. * පුරුෂ දෙවියා පිදීම හෙවත් පශුපති වන්දනය.
 * ලිංග හා යෝනි වන්දනය * සත්ව වන්දනය
 * වෘක්ෂ වන්දනය * ජල වන්දනය * හිරු වන්දනය
 * ගිනිදෙවියා පිදීම ... ආදී ආගමික විශ්වාසවලින් 2ක් පිළිබඳ පැහැදිලි කරන්න. (ල. 4)
- (iv) නගර සැලසුම් හා නාගරික ලක්ෂණ,
 * දැනට ලැබී ඇති නවතම පුරාවිද්‍යාත්මක දත්ත අනුව (2016) රබ්බාර්හි ප්‍රධාන වාණිජ නගරය මෙන්ම පරිපාලන මධ්‍යස්ථානය ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම.
 * මොහෙන්ජොදාරෝ සහ හරප්පා යන නගර ශිෂ්ටාචාරයේ ප්‍රධාන නගර 2 වීම.
 * නගර සැලසුමේ ප්‍රධාන ලක්ෂණය මාර්ග පද්ධතියවීම හා ප්‍රධාන නගර තුනෙහි ලක්ෂණ එක සමාන වීම.
 * පළල අඩි 10 - 30 අතර වූ සැතපුම් 2ක් පමණ විහිදුණු සෘජු මාර්ග පැවතීම.
 * ප්‍රධාන මාර්ගයන්ට දෙපසින් විහිදී ගිය පටු අතුරු මංමාවත් පැවතීම හා ඒවා ප්‍රධාන මාවතට සම්බන්ධව පැවතීම.
 * මාර්ග ඉදිකිරීම සඳහා පුළුස්සන ලද ගඩොල් යොදාගෙන තිබීම.
 * ප්‍රධාන මාවතට දෙපසින් සමාන්තරව විහිදී ගිය කාණු පද්ධතියක් තිබූ බව.
 * නගර සැලසුම්කරණයට අමතරව පහත දැක්වෙන නාගරික ලක්ෂණ කැපී පෙනෙන බව.
 - නිවාස පද්ධතිය - ඇතුළු නගරය - හරප්පාවේ ධාන්‍යාගාරය
 - මොහෙන්ජොදාරෝවේ ස්නානාගාරය - ආලෝක කුලුණු - රබ්බාර්හි විශාල ස්නානාගාරය
 * දියුණුම නාගරික සැලසුම් හමුවනුයේ රබ්බාර්හිය. ආදී ලෙස විස්තර කරන්න. (ල. 8)
05. (i) සංගම් සාහිත්‍ය
 * ක්‍රි.පූ. 1 වන සියවසේ සිට ක්‍රි.ව. 3 වන සියවස දක්වා කාල පරිච්ඡේදයේ අවස්ථා 3 කදී විවිධ ස්ථානවල පාණ්ඩ්‍ය රජවරුන්ගේ අනුග්‍රහයෙන් ඒකරාශී වූ කවීන්ගේ සංගම් මඟින් රචිත සාහිත්‍ය, සංගම් සාහිත්‍ය වේ.
 * දෙමළ රාජධානිවල ඉතිහාසය හැඳැරීමට දැනට ශේෂව ඇති පැරණිම සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය සංගම් සාහිත්‍යයයි.
 * මෙයින් මුල් කාලය පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය වේ.
 * අවස්ථා 3කදී මෙම සංගම් පැවැත්වුණි.
 * මෙම සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථ අටකින් සංග්‍රහ කොට ඇත.
 * මෙම සංග්‍රහ සියල්ල ජෙලි 4කින් හෝ 5කින් යුක්තවන කාව්‍ය 2279කින් යුක්ත වේ. මේවා රචනා කොට ඇත්තේ කවීන් 473 දෙනෙකු විසිනි. ඒ අතර නිර්නාමික රචනාද ඇත.
 * මේ සෑම කාව්‍යක් අවසානයේ කර්තෘගේ නමත්, රචනා කිරීමට හේතුවූ කරුණුත් සටහන් කර ඇත.
 * සංගම් සාහිත්‍යයේ පළමු සංගමය කවීන් 4449 එක්ව මදුරාවේ දකුණේද, දෙවැන්න කවීන් 3700ක් සහිතව කබ්බිපුරම්හිදී ද, තුන්වැන්න කවීන් 444 දෙනෙකුගේ සහභාගිත්වයෙන් මදුරාවේද පැවැත්වීම.
 * සංගම් සාහිත්‍යයෙන් ඓතිහාසික තොරතුරු රාශියක් හෙළිවේ. ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.
- (ii) මෙගස්තිනිස්ගේ ඉන්ඩිකා
 * මෞර්ය යුගය හැඳැරීමට උපකාරීවන ග්‍රීක ජාතික මෙගස්තිනිස් විසින් ලියන ලද ඉන්ඩිකාව සමකාලීන යුගය පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.
 * වන්දගුප්ත මෞර්ය රාජ සභාවට වයඹ දිග ප්‍රදේශ නතු කරගෙන එම ප්‍රදේශයේ ග්‍රීක තානාපතිවරයා ලෙස පාටලී පුත්‍රයට පැමිණ ගතකල කාලය තුල තොරතුරු ලබාගෙන ලියන ලද ඉන්ඩිකා නම් කෘතිය සමකාලීන අර්ථ ශාස්ත්‍රයේ එන තොරතුරු හා නිවැරදි වේ.
 * පාටලී පුත්‍ර නගරය පිළිබඳ සටහන් තොරතුරු වාර්තා වැදගත් වේ.
 * නගරයේ පාලනය සඳහා ප්‍රධාන කමිටු 6ක් පැවතුණු බවත් ඒ කමිටුවල කාර්යභාරය පිළිබඳ සඳහන් වේ.
 * එහි නවාතැන් ගෙන සිටි කාලය තුල රජයේ පැවතුණු දේශපාලන ආර්ථික, ආගමික, සාමාජීය තොරතුරු හෙළිවේ.
 * විවිධ පුද්ගලයන්ගෙන් අසා දැනගත් තොරතුරු ද තිබෙන නිසා ඇතැම් තොරතුරු විශ්වාසනීය නොවේ. (කුල ක්‍රමය, වහල් ක්‍රමය) ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.
- (iii) හින්සංගේ වාර්තා
 * චීන වාර්තා ඉන්දීය ඉතිහාසය හැඳැරීමට ආලෝකයක් ලබා දෙයි.
 * හර්ෂ වර්ධන රජ දවස ඉන්දියාවට පැමිණි හින්සංග් හික්ෂුව අවු. 8ක් පමණ ඉන්දියාවේ ගත කළ බව භ්‍රමණ වෘත්තාන්තය නැමැති වාර්තාවේ සඳහන් කොට තිබීම.
 * ඉන්දීය ඉතිහාසය පිළිබඳව වැදගත්ම සටහන් ලියා ඇත්තේ මුත් වහන්සේ විසිනි.
 * චින්සන්ට් සමීන් දක්වන පරිදි ඉන්දීය ඉතිහාසයේ අඳුරු කාල පරිච්ඡේද ගණනාවකට ආලෝකය මෙමඟින් ලැබේ.
 * ක්‍රි.ව. 603 දී චීනයේ හෝනං ප්‍රදේශයේ වීං ලිවූ නගරයේ ඉපදී ක්‍රි.ව. 629 දී ඉන්දියාවට එමට පිටත් විය.
 * තක්ෂිලා, සිංහපුර, කාශ්මීර, සාගල, ජලාන්ධාර, මල්පුරා, තනෝජ්, අයෝධ්‍ය ප්‍රයාග, කොශම්බි, ග්‍රාවස්ති, සහ වජ්ජ් යන වැදගත් ස්ථාන රැසක් පිළිබඳව මෙම වාර්තාවේ සඳහන් වේ.
 * බෞද්ධ ආරාම, විශ්ව විද්‍යාල, ආගමික උත්සව, සමාජ හා ආර්ථික තොරතුරු මෙහි ඇතුළත් කොට ඇත. ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.

(iv) ගණ රාජ්‍යවල පරිපාලනය

- * ඉන්දියාවේ ක්‍රි.පූ. 6 වන සියවස වනවිට පැවති රාජ්‍යයන්හි පාලන ක්‍රමයෙන් බැහැරව ගණ හෝ සංඝ නමින් හැඳින්වූ රාජ්‍යයන් බිහිවිය. සමූහාණ්ඩු ක්‍රමයට බොහෝ දුරට සමාන ලක්ෂණ ඇති පාලන සංවිධානයක් ලෙස මෙම රාජ්‍යයන් තිබුණි.
- * මෙම රාජ්‍යයන් පිළිබඳ බොහෝ තොරතුරු බෞද්ධ මූලාශ්‍රවලින් ලබාගත හැකි.
- * ක්‍රි.පූ. 6වන සියවසේ ඉන්දියාවේ සොළොස් මහා ජනපද අතර මෙම සභා රාජ්‍යයද දක්නට ලැබුණි.
- * වජ්‍ජී හා මල්ල ප්‍රකාට සභා රාජ්‍ය දෙකකි. මීට අමතරව බෞද්ධ මූලාශ්‍රවල එවැනි රාජ්‍ය 10 ක් පමණ සඳහන් වේ.
 - කපිලවස්තුවේ - ශාක්‍යයෝ - පාචා නුවර - මල්ල රජවරු - කුසිනාරානුවර - මල්ලවරු
 - වේසාලියේ - ලිච්චිවිත්
- * මෙම රාජ්‍යවල පරිපාලන රටාවේ ලක්ෂණ බෞද්ධ මූලාශ්‍රවල දැක්වේ.
- * මෙම රාජ්‍යවල පාලකයෝ බොහෝ ගණනක් වූහ. පාලන ප්‍රධානීන් රාජ්‍ය යන තනතුරු නාමයෙන් හැඳින්වීම.
- * ලිච්චි රාජ්‍යයේ රජවරු 7707 ක්, ඇමතිවරු 7707 ක්, යුවරජවරු 7707 ක් ආදී ලෙස සිටි බව බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ සඳහන් වේ.
- * මෙම රාජ්‍යයන්හි ශක්තියට පදනම වූයේ ඔවුන් ආරක්ෂා කරගෙන ආ සම්ප්‍රදායයන්ය. ඒවා ස්ථාන අපරිහානිය ධර්ම නමින් හඳුන්වයි.
- * මේ අයුරින් ස්ථාන අපරිහානිය ධර්ම අනුගමනය කරමින් ඝන රාජ්‍යවල පාලකයෝ තම රාජ්‍යයන් පාලනය කරන ලදී.
- * අරාජ්‍ය රජුට ලිච්චිවිත් පරාජය කිරීමට නොහැකිවීමට හේතුව බුදුන්වහන්සේගෙන් විමසුවට උන්වහන්සේ පැවසුවේ ලිච්චිවිත් තුළ ඇති මෙම ධර්ම කොටස් නිසා ඔවුන් පරාජය කළ නොහැකි බවයි. ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.

(ලකුණු 08 බැගින් ල. 16)

C කොටස

06. (i) ධනනන්ද (ල. 1)
(ii) I වන්දගුප්ත, බිත්ඳුසාර, අශෝක, බහෙදරජ, කුණල, ජලෝක (ල. 2)
(iii) කෞටිල්‍ය හෙවත් වානකා, අර්ථ ශාස්ත්‍රය (ල. 2)
- (iv)* ක්‍රි.ව. 6වන සියවසේ හර්යංක වංශික සේනිය බිම්බිසාර රජුගෙන් මගධයේ නැගීම ආරම්භ වීම.
* සරාසාර ගම් අසූදාහක් යටත් කර ගනිමින් මගධය බලවත් රාජ්‍යයක් බවට පත් කර ගැනීම.
* ඉන්පසු කාලාශෝක රජු ශිශුනාග පරපුරේ පාලකයා බවට පත්වුවත් ඔහු ඝාතනය කර මහා පද්මනන්ද නම් දක්ෂ සටන්කරුවෙකු මගධයේ බලය අල්ලා ගැනීම.
* ක්‍රි.පූ. 322 දී ඔහු බලයට පැමිණි අතර ජෛන මූලාශ්‍ර අනුව පංචාල, කාසි, කාලිංග, අස්මක, කුරු, සුරසේන, කෝසල යන ප්‍රදේශ මගධයට යටත් කරගන්නා ලදී.
* මහා පද්මනන්ද හා ඔහුගේ පුතුන් අටදෙනා ඉන්පසුව මගධය පාලනය කරන ලදී. පණ්ඩු, පණ්ඩුගති, භුතපාල, රාජප්‍රපාල, ගොවිනාශක, දශසිද්ධක, කෙටවර්ත, ධන යන අටදෙනා මගධය පාලනය කළ අතර අවසන් පාලකයා වූ ධනනන්ද බලවත් පාලකයෙකු විය.
* ඔහුගේ විශාල හමුදාව නඩත්තු කිරීමට ධනය ලබා ගැනීම සඳහා ප්‍රජාපීඩක ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන ලදී. අධික වස්තු තණ්හාවක් ද තිබුණි. නන්ද රාජ වංශය කුලභීත පෙළපතකින් පැමිණීම නිසා මහජනයා නන්ද පෙළපත කෙරෙහි අප්‍රසාදයෙන් සිටි බව සඳහන් වේ.
* මේ නිසා නන්ද රාජ වංශය කෙරෙහි කළකිරුණු ජනතාවගේ සහයෝගය මත මෞර්ය රාජ්‍ය වංශයේ මෞර්ය රජුට නන්ද පරපුර පරදවා ධනනන්ද පරාජය කර අලුත් රාජ්‍යයක් ගොඩනැගීමට මහත් පිටුබලයක් ලැබුණි.
- (v)* ක්‍රි.පූ. 6වන සියවසෙන් ආරම්භවන මගධය මුල්කොටගෙන අධිරාජ්‍ය සංකල්පය සාර්ථක කරගත් පළමු පාලකයා වන්දගුප්ත මෞර්ය රජුය.
* ක්‍රි.පූ. 324 - 300 ඔහුගේ රාජ්‍ය කාලය වේ.
* මොහුට කුඩා කාලයේදීම කෞටිල්‍ය හෙවත් වාකා බමුණා මුණගැසුණ අතර ඔහු ධනනන්ද රජුගේ රාජකීය දාන ශාලාවේ සේවය කරමින් සිටියදීය. එහිදී ධන නන්ද හා උරණ වූ කෞටිල්‍ය ඔහුගෙන් පලිගැනීමට සිතා වන්දගුප්ත මෞර්ය කුමරු යොදා ගන්නා ලදී.
* තක්මිලාවේ අවු. 8ක් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර උගත්වා වින්ධන වනයට පැමිණ විශාල ලුණු යුද්ධ හමුදාවක් සකස් කර ගන්නා ලදී. එම හමුදාවට සොරුන්, මංකොල්ලකරුවන්, මිලේච්ඡයන්ගෙන් සමන්විත දක්ෂ හමුදාවක් සිටි අතර ඔවුන් මෙහෙයවා ධනනන්ද පරාජය කර කෞටිල්‍යගේ උපදෙස් මත ක්‍රි.පූ. 324 දී මගධයේ පාලකයා බවට පත්විය.
* ග්‍රීක මූලාශ්‍රවල සන්ද්‍ර කොට්ටාස් නමින් හඳුන්වා ඇති වන්දගුප්ත, ධනනන්ද පරාජය කිරීම සඳහා ග්‍රීක සහායද ලබාගත් බවටද මතයක් ඇත.
* ඉන්දියාවේ විශාල අධිරාජ්‍යයක් ගොඩනැගී වන්දගුප්ත වයඹ දිගින් තම රාජ්‍ය විශාල කර ගැනීම සඳහා සටනක් මෙහෙය විය.
* ඇලෙක්සැන්ඩර්ගෙන් පසු වයඹ දිග ඉන්දියාවේ බලය අල්ලාගෙන සිටි සෙලියුකස් නිකේටර් සමඟ ගිවිසුමකට එළඹීමෙන් පසු ග්‍රීකයන්ට අයත්ව තිබූ ප්‍රදේශ ගණනාවක් වන්දගුප්ත රජුට හිමිවිය.
* ග්‍රීක තානාපතියෙකු ලෙස මෙගස්තිනිස් පාඨලී පුත්‍ර නගරයට එවීය.
* සෙලියුකස්ගේ දියණියක් වන්දගුප්ත රජුට විවාහ කර දුන් අතර ඒ වෙනුවට වන්දගුප්ත විසින් සෙලියුකස්ට ඇතුන් 500ක් තෑගි කර යවන ලදී.
* මේ නිසා මෞර්ය අධිරාජ්‍යා පර්සියාවේ නැගෙනහිර අධිරාජ්‍ය දක්වා මිනිසුනි.

(ල. 7)

07. අශෝක රජුගේ දේශපාලනය

- * මෞර්ය අධිරාජ්‍යයේ ශ්‍රේෂ්ඨතම පාලකයා අශෝක රජුය.
- * අශෝක රජු වේදිස නගරය හා කාලිංග යුද්ධය ජයග්‍රහණය කිරීම නිසා මගධයේ බලය වර්ධනය කර ගැනීමට හැකිවීම.
- * කාලිංග යුද්ධයෙන් පසු දිග් විජය ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය අශෝක රජු බෞද්ධාගමික ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම. ඒ තුළින් ධාර්මික සමාජයක් බිහි කිරීම.
- * විධිමත් පාලන රටාවක් ව්‍යාප්ත කිරීම තුළින් දක්ෂ පාලකයෙකු වීම.
- * මන්ත්‍රී පර්ෂද් ක්‍රමය අනුගමනය කරමින් යුව රජු, පුරෝහිත, මන්ත්‍රී, අග්‍රාමාත්‍ය, සේනාපති වැනි ඉහළ ශ්‍රේණි නිලධාරීන් පත් කිරීම.
- * වතුරංගනී සේනාව සකසා හමුදාව ශක්තිමත් කිරීම.
- * සන්නිධානා, සමාහර්ට්‍රි, අන්තර් වංශික, දුර්ගපාල නාගරික, අන්තපාල වැනි නිලධාරීන් පිරිසක් කිරීම.

- * රාජ්‍ය පාලනය මැනවින් ඉටු කිරීමට අනෙක් මොර්‍ය රජවරුන්ට වඩා අශෝක රජුට හැකිවීම.
 - * නගර පාලනය, පළාත් පාලනය හා අධිකරණ කටයුතු ඉතා ක්‍රමානුකූලව සිදුකල බව අර්ථ ශාස්ත්‍රයේ සඳහන්වීම.
 - * දේශීය විදේශීය සබඳතා ධර්ම විජය ප්‍රතිපත්තිය මඟින් ශක්තිමත් කිරීම.
- සංස්කෘතික කාර්යයන්**
- * තුන්වන ධර්ම සංඝායනාවෙන් පසු රටවල් 9කට විදේශ ධර්ම ප්‍රචාරය කිරීමෙන් මගධය එම රාජ්‍ය ප්‍රදේශ සමඟ මිත්‍ර සබඳතා ගොඩ නගා ගැනීම.
 - * රටතුළ අශෝක ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීමෙන් නොද බෞද්ධවත් පිළිවෙත් අනුගමනය කරන පිරිසක් බිහි කරගැනීමට අශෝක රජුට හැකියාවක් ලැබීම.
 - * බෞද්ධයන්ට පමණක් නොව බමුණන්ටද ආරාම තනාදීමෙන් අන්‍ය ආගමිකයන්ටද සහනශීලී ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම.
 - * ථේරවාදී බෞද්ධාගම ව්‍යාප්ත කිරීම තුළින් ලංකාව වැනි රාජ්‍යයන් සමඟ ඉතා කිට්ටු සංස්කෘතික සබඳතා පැවැත්වීම.
 - * තුන්වන ධර්ම සංඝායනාව පැවැත්වීමෙන් ඉන්දියාව තුල මහත් පිළිගැනීමත් රජුට ඇතිවීම.
 - * මානව සුභ සාධක කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම, මාර්ග තැනීම, සෙවණට ගස් සිටුවීම, ළිං තැනීම, බොහෝ උයන් තැනවීම. ආදිය විස්තර කරන්න.
- (ල. 16)

08. (i) ස්කන්ධ ගුප්ත (ල. 1)
- (ii) මහාරාජාධිරාජ, වික්‍රමාධිත්‍ය, පරම හගවත, කවිරාජ, ශකාරි, සර්වරාජා චේත්‍රී (ල. 4)
- (iii) *
- * පැරණි බ්‍රාහ්මණ ආගම වර්තමාන හින්දු ආගමේ ස්වරූපයට වර්ධනය වීම මේ යුගයේදී සිදුවීම.
 - * මෙකල බුදු දහමට අනුග්‍රහය දක්වන ලදී. ථේරවාදය අභිබවමින් මහායාන ධර්මය ව්‍යාප්තවීමත් දක්නට ලැබීම. එසේම මෙකල ජෛන ආගමටද අනුග්‍රහය දැක්වීම.
 - * ස්වේතාම්බර හා දිගාම්බර යන ජෛන නිකාය දෙක ස්ථිර පදනමකක් මත හැඩ ගැසුනේ ගුප්ත යුගයේදීය.
 - * I වන කුමාර ගුප්ත කාලයේ උසස් බෞද්ධ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස නාලන්දා විශ්ව විද්‍යාලය ප්‍රසිද්ධ වීම, ආයතනික ගොඩනැගිලි, උසස් අධ්‍යාපනික තත්වය, කීර්තිධර ආචාර්යවරු නිසා එම ආයතනය උසස් විය. දේශීය විදේශීය ශිෂ්‍යයින් මෙහි උගත් අතර හින්දු සංගම් මෙහි ඉගෙන ගත් බව සැලකේ.
 - * සංස්කෘත භාෂාව සාහිත්‍යමය භාෂාවක් ලෙස උපරිම දියුණුවට පත්වීම. රාජ්‍ය සභා නිල කටයුතුවලදී මෙන්ම ශාස්ත්‍රීය කටයුතුවලදීත් සංස්කෘත භාෂාව යොදා ගැනීම.
 - * සංස්කෘත භාෂා අධ්‍යයනයට රාජ අනුග්‍රහය ලැබීම. රාජ සභාවේ සිටි නවරත්න පඬිවරු සංස්කෘත භාෂාවෙන් ග්‍රන්ථ රචනා කිරීම.
 - * කාලිදාස, ශූරුක, විශාඛදත්ත, වරහ මිහිර, පඬිවරුන් මෙන්ම අසංග, වසුබන්ධු, දිග්නාග, වැනි බෞද්ධ පඬිවරු ද මෙකල ග්‍රන්ථකරණයට යොමුවීම.
 - * කාව්‍ය, නාට්‍ය, ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ, ඡන්දස් අලංකාර, ජ්‍යොතිර්මයාදිය ගණිත මිනිත විද්‍යා, තර්ක න්‍යාය, වෛද්‍ය, ශබ්දකෝෂ ආදී විවිධ විෂයන්ට අදාළ ග්‍රන්ථ සිය ගණනක් ගුප්ත අධිරාජ්‍යය පැවති සමයේ ලියැවී තිබීම. (ල. 4)
- (iv) *
- * ඉන්දීය ඉතිහාසයේ පහළ වූ ඉතා වැදගත් අධිරාජ්‍යයෙකි.
 - * දෙවන චන්ද්‍රගුප්ත රජුගේ අවධියවන විට වඩාත් ව්‍යාප්තව පැවති ගුප්ත අධිරාජ්‍ය කුමාර ගුප්ත රජ සමය වනවිට බිඳවැටීමට මූලික වශයෙන්ම බලපෑවේ හුණ ආක්‍රමණයන්ය.
 - * ස්කන්ධ ගුප්ත රාජ සමය වනවිට හුණ ආක්‍රමණයන්ට දැඩි ලෙස මුහුණ දෙන ගුප්ත අධිරාජ්‍ය හුණ ආක්‍රමණවලින් ආරක්ෂා කර ගැනීමට ස්කන්ධ ගුප්ත රජු සමත් වුවත් ඒ සඳහා විශාල ධනස්කන්ධයක් වැය කිරීමට සිදුවීම අධිරාජ්‍යයේ ආර්ථික පිරිහීමට බලපෑ අතර මෙම ගුප්ත අධිරාජ්‍යයේ සීඝ්‍ර පරිහානියට හා බිඳ වැටීමට පහත කරුණු ද දැඩි සේ බලපාන ලදී.
 - * ස්කන්ධ ගුප්ත රජුගෙන් පසු බිඳ වැටුණු ආර්ථිකය ගොඩගැනීමට සහ ඉන් අනතුරුව එළඹුණු සතුරු ආක්‍රමණවලට මුහුණ දිය හැකි ශක්තිමත් පාලකයින් බිහි නොවීම.
 - * ප්‍රාදේශීය රජුන් නිදහස්වීම.
 - * විදේශීය ආක්‍රමණ / හුණ ආක්‍රමණ දිගින් දිගටම එල්ලවීම.
 - * මේ පිළිබඳ “හිතරි” ශිලා ලිපියේ සඳහන් වී තිබීම.
 - * තෝරමාන හා මිහිරකුල යන හුණ නායකයින් විසින් මාල්වා ප්‍රදේශය අල්ලා ගැනීමෙන් ගුප්ත අධිරාජ්‍යයට බලවත් පහරක් එල්ලවීම.
 - * ඉන්පසුව ගුප්ත අධිරාජ්‍ය කොටස් දෙකකට බෙදීම.
 - * රජ පවුල් අතර ඇති වූ අභ්‍යන්තර ආරවුල් නිසා ගුප්ත අධිරාජ්‍ය කොටස්වලට බෙදීම ආදිය නිසාද ගුප්ත අධිරාජ්‍ය පිරිහීමට ලක් වූ බව. (ල. 8)

09. i. ගුප්තයන් යටතේ සිදු වූ සාහිත්‍ය වර්ධනය
- * දෙවන චන්ද්‍රගුප්ත යුගය ඉන්දීය සාහිත්‍යයේ ස්වර්ණමය යුගය ලෙස සැලකීම.
 - * සංස්කෘත භාෂාව සාහිත්‍යමය භාෂාවක් ලෙස උපරිම දියුණුවක් ලැබීම.
 - * ස්මෘති හෙවත් සූත්‍ර ග්‍රන්ථ රචනයක්, දේව නිර්මාණවාදය මුල් කරගත් පුරාණ ග්‍රන්ථ රචනයත්, රාම සීතා කථා ප්‍රවාන්තිය - කුරු පාත්ඛව යුද්ධය මුල් කරගත් කතා ප්‍රවාන්ති රාශියක් ද ග්‍රන්ථමය ස්වරූපයෙන් රචනාවීම මෙකල සිදුවීම.
 - * මෙම යුගයේදී රචනා වූ වැදගත් ග්‍රන්ථ කොටසක් ලෙස ධර්ම ශාස්ත්‍ර ගත හැකිය. භාරතීය සමාජයේ නීතිය, යුක්තිය, සමාජමය වගකීම් හා යුතුකම් යන සියලු අංශ අධ්‍යයනය කිරීමේදී ධර්ම ශාස්ත්‍රවලින් ලබාගත හැකි පිටුවහල අපමණය.
 - * කාන්‍යායන ධර්ම සූත්‍රය, දේවාල ධර්ම ශාස්ත්‍ර, ව්‍යාස ධර්ම ශාස්ත්‍ර මෙම යුගයේ ලියැවුණු ධර්ම කෘති වේ.
 - * භාරතීය ආගමික දර්ශනය විවරණය කරන කෘති මෙම යුගයේ දී දක්නට ලැබුණ.

- * නින්දා ආගමේ සංඛ්‍යා දර්ශනය විවරණය කරන ඊශ්වර ක්‍රිස්තියානි සංඛ්‍යා තාරිකා, පතංජලීගේ - යෝග දර්ශනය විවරණය කරන ව්‍යාසකාරිකා, වේදාන්ත දර්ශනය විවරණය කළ ගොඩපාද ඇතුළු ලේඛකයන්ගේ කෘතිද මෙකල රචනා වූ ග්‍රන්ථය.
- * මහයාන බෞද්ධ ආචාර්යවරයෙකු වූ දින්නාග, ධර්මකීර්ති, ජෛමිණී, ශාඛර යන විද්වතුන් මෙකල ජීවත් වූ උගතුන් ලෙස සැලකේ.
- * කාලිදාස දෙවන චන්ද්‍රගුප්ත රජුගේ රාජ්‍ය සභාවේ හෙබවූ උගතෙකු ලෙසත් ඔහුට සාහිත්‍ය පිළිබඳ පෘථුල දැනුමක් තිබූ බව ඔහුගේ කෘති වූ සකුන්තලා නාට්‍යය, මාලවිකාග්නිමිත්ත, වික්‍රමෝර්වරිය යන නාට්‍යයන් සුවිශේෂී නාට්‍ය කෘතීන් වේ.
- * කාලිදාසගේ මහා කාව්‍ය ග්‍රන්ථ වූ රසු වංශය, කුමාර සම්භවය, මේඝ දූතය, සංස්කෘත කාව්‍ය අතර ප්‍රධාන වේ. ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.

ii. සමුද්‍රගුප්ත රජුගේ යුධ ප්‍රයාණයන්,

- * I වන චන්ද්‍රගුප්ත හා කුමරුදේවී බිසවගේ පුත් සමුද්‍රගුප්ත අධිරාජ්‍ය විශාල කිරීම සඳහා යුද්ධ ව්‍යාපාර මෙහෙයවන ලදී.
- * මේ පිළිබඳ තොරතුරු හරිස්ඤ්‍යගේ අලහබාද් ප්‍රශස්තියේ සඳහන් වේ.
- * මුල්ම ආක්‍රමණය ආර්‍යාවර්ථය හෙවත් උතුරු ඉන්දියාව ජය ගැනීම සඳහා එල්ල කරන ලද අතර එහිදී ප්‍රදේශය පාලකවරු නව දෙනෙකු යටත් කර ගන්නා ලදී.
- * ගංගා - යමුනා තැනිතලාවේ ස්වාධීන රජවරුන් පරාජය කිරීම.
- * මෙම රජවරුන් නව දෙනා යටත් කරගැනීමෙන් ගංගා - යමුනා තැනිතලාවේ ආර්ථික ශක්තිය ලබා ගැනීමට සමුද්‍රගුප්ත රජුට හැකියාව ලැබීම.
- * මෙම ආක්‍රමණයෙන් පසු සමුද්‍රගුප්ත රජු අටවික රජුන් පරාජය කිරීම. මොවුන් පරාජය කිරීම දක්ෂණික ආක්‍රමණය පහසු කිරීමක් ලෙස ඔහු සිතන්නට ඇත.
- * ඉන්පසු සමුද්‍රගුප්ත රජු දක්ෂිණ පර්ව ආක්‍රමණය කළේය.
- * මෙම ආක්‍රමණයේදී රාජ්‍යයන් 12ක් යටත් කොට ඔවුන්ගේ රාජ්‍යයක් නැවත තමා යටතේ පාලනය කිරීමට එම රජවරුන්ටම ලබාදුන් බව අලහබාද් ප්‍රශස්තියේ සඳහන් වීම.
- * රජු නිකුත් කළ කාසිවලින් ඔහුගේ රණ ශූරත්වය හා දිගු විජය පිළිබිඹු කරයි.
- * අශ්වමේධ, වාජ්ජේය යාග පැවැත්වීමෙන් පාරම්පරික දේශපාලන න්‍යාය ධර්මවලට අනුව තම අධිරාජ්‍ය ප්‍රකාශ කිරීම. ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.

(iii) අශෝක රජුගේ ධර්ම විජය ප්‍රතිපත්තිය

- * ආගමකට වඩා සදාචාරය සංවර්ධනය උදෙසා අශෝක ධර්මය මුල්වන බව එහි යහපත් දෑ බොහෝය. කරුණාව, දන්දීම, සත්‍යවාදීබව, චරිත ශුද්ධිය යන මේවා අඩංගු බව දිල්ලි තෝප්‍රා ලිපියේ දැක්වේ.
- * කාලිංගය ආක්‍රමණයේදී ඇති වූ විත්තසංතාපය නිසා දිගු විජය ප්‍රතිපත්තිය අතහැර ධර්ම විජය ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කිරීම.
- * තුන්වන ධර්ම සංඝායනාව පැවැත්වීමට අනුග්‍රහය දැක්වීම.
- * රටවල් 9කට ධර්ම දූත සේවාවන් යැවීම.
- * අසු හාරදහසක් වෙහෙර විහාර ඉදිකිරීම.
- * සත්ත්ව ඝාතනය කෙරෙහි තදින්ම විරුද්ධ වීම.
- * තම රාජ්‍ය තුළ ධර්ම කටයුතු ප්‍රචාරය සඳහා ධර්ම මහා මාත්‍රවරු පත් කිරීම.
- * සෑම වර්ෂයක් පාසා රට පුරා ධර්ම වාරිකාවල යෙදීම.
- * සෙල්ලිපිවල අශෝක ධර්මය ලියා ජනතාවට දැක බලා ගැනීමට සැලැස්වීම ආදී ලෙස විස්තර කරන්න.

(iv) මෞර්ය අධිරාජ්‍ය පරිහානියෙන් පසු වයඹ දිග ඉන්දියාව

- * මෞර්ය අධිරාජ්‍ය බිඳවැටීමත් සමඟ ඇති වූ දුර්වල දේශපාලන පසුබිම.
- * මෙකල ඉන්දු ග්‍රීක, කුෂාණ, පත්ලව යන විදේශීය ජාතිහු වයඹ දිග කපොලුවලින් ඉන්දියාවට පැමිණ වරින් වර තම බලය ස්ථාපිත කර ගැනීම.
- * ක්‍රි.ව. 2වන සියවසේ අවසාන භාගයේ ඩිමෙට්‍රියස් විසින් පංජාබය පංචාල, මද්‍රා, සාකේත අල්ලා ගනිමින් පාඨලි පුත්‍රය දක්වා හමුදා මෙහෙයවීම.
- * ඒ වන විට බ්‍රැක්ටියාවේ ඇති වූ කැරලි හේතුවෙන් රාජ්‍ය අහිමි වී යාම නිසා පංජාබයේ සියල්ලෝම අගනුවර කරගෙන වයඹදිග ඉන්දියාවේ පාලනය ගෙන යාම.
- * ඉන්දු ග්‍රීකයන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයා ලෙස මිනැන්ඩර් හෙවත් මිලින්ද රජු හැඳින්වීම. වසර 25ක් රාජ්‍ය පාලනය කිරීම.
- * ඔහු යටතේ වයඹ දිග ඉන්දියාව, පංජාබ්, සින්ධු, රාජ්‍යපානා හා කනියකා ආදිය විශාල ප්‍රදේශයක ඔහුගේ පාලනය පැවතීම.
- * මිනැන්ඩර්ගෙන් පසු I ස්ට්‍රාබෝ, II ස්ට්‍රාබෝ ග්‍රීක බලය තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙන යාම.
- * පසුව ඇන්ටියල් කිඩාස් විසින් ග්‍රීක අගනුවර තක්ෂිලාවට ගෙන යන ලදී. ඉන්දු ග්‍රීක පෙළපතේ අවසාන පාලකයා වූ හර්මාඩියෝස් පාර්තියන්වරුන් විසින් පරාජය කරන ලදී.
- * මෙසේ පියවර දෙකක පමණ කාලයක් ඉන්දු ග්‍රීක බලපෑම වයඹ දිග ඉන්දියාව තුළ දක්නට ලැබුණි.
- * පසුව වයඹ දිග ඉන්දියාවේ බලයට පත් පහලව වරු ශකවරු පරදවා තක්ෂිලාවේ රාජධානියක් ගොඩනගා ගැනීමට සමත් වීම.
- * ඉන්පසු ක්‍රි.ව. 1 වන සියවසේ මුල් භාගයේ චීන තුර්කිස්ථානයේ සිට පැමිණි යු.ජී.වී. ගෝත්‍රයට අයත් කුෂාණවරු බලයට අල්ලා ගත්හ.
- * එහි මුල්ම පාලකයා කුජුල කැඩිපයිපිස් වයඹ දිග අල්ලා ගන්නා ලද අතර ඔහුගේ පුත් කණිෂ්ක කුෂාණ පෙළපතේ ශ්‍රේෂ්ඨතම පාලකයා වේ... ආදී ලෙස විස්තර කරන්න. (එක් කොටසකට ලකුණු 08 බැගින් ලකුණු 16)